

pak izgovarjati. Učitelj naj nikar ne pozabi, da petje blázi duha in greje serce, pa da tudi lika jezik, in da mora posebno pri prvem nauku v jeziku paziti, da učenci besede čisto in razločno izgovarjajo. Kdor poje, pa besede slabo izgovarja ali celó požira, je slab pevec, čeravno po napevu dobro in lepo poje. Pri zadnjih besedah te pesmice naj učenci posnemajo kako delo, n. pr.: kakor bi dervá žagali, kakor bi mlatili, sejali, šivali i. t. d. Tù naj učitelj enega učenca postavi v zgled, da ga drugi posnemajo. Malim učencem je to naj veseleja burka!

Avstrijska izgledna šola

na dunajski razstavi.

(Dalje in konec.)

Iz te delavnice učiteljeve dojde se dalje pri tleh v veliko sobo, namenjeno za stanovanje učiteljevi družini; od te sobe na desno je velika kuhinja in zadej še veža za učitelja. V veliki sobi so bila vsake verste učila razpostavljena, katerih ne bodem dalje našteval. Zapustimo pa zdaj učiteljevo stanovanje in idimo po stopnicah v 1. nadstropje, v prave šolske prostore. Stopnice so prav pripravne in svitle, vsaj jih razno barveno steklo v oknih kaj prijetno razsvetljuje. Stopimo v šolsko izbo. Ta je 29 čevljev dolga, 21½ široka, in 12 čevljev visoka (t. j. 9'2, 6'8, 3'6 metrov.) Stene so svitle lesene in s temnimi progami okinčane. Spodej pri tleh so okoli sten široke lesene late (ozke deske). Pod stropom so lepi napisi raznih jedernatih izrekov, kakoršnih je dosti po vseh prostorih v tem poslopji. Izba je namenjena za 60 otrok. Klopi je 30, vsaka z dvema sedežema. Narejene so po Kunze-jevem sistemu in so prav pripravne v vsakem obziru. Opisati je hočem pri drugi priliki. Na zdrav zrak se je v tej šoli posebno oziralo; pa vsaj je čist zrak prvi pogoj za človeško zdravje. Pod tlam (podom) je cev, koja vodi iz vrta v sobo čist zrak. Ta cev je odprta pod odrom, na katerem ima učitelj mizo, tablo itd. Odpira se ta cev samo po leti, kedar se hoče topli šolski zrak ohladiti in sčistiti. Po zimi se pa rabi druga cev, ki je odprta pri tleh pri peči, katero pa obdaja plašč (zastor). Med pečjo in tem zastorom se tu iztekajoči mrzli zrak ogreva. Slab, že porabljen zrak pa odhaja po luknji v stropu v posebne prostore, ki so pod streho. Ta šolska izba je brez praha; kajti tla so bila z vročim oljem tako namočena, da se nikakoršen prah delati ne more. Otroci pa si morajo svojo obutev dobro osnažiti. V ta namen je pred šolo, spodej v veži in še pred šolsko izbo postavljeno potrebno orodje za snaženje obutve. Mokrih oblačil in obutve otroci né smejo v šolo donášati; za to ni v šoli obešal, določen je za to drug prostor.

Pohišstvo, se ve da prav lepo izdelano vidimo, v tej šoli sledeče: mizo za učitelja, stol, omaro s steklenimi durmi, obsegajočo učna sredstva, pljuvalnik, zaboj za drva, koš za papirnate zrezke. Razun tega so v šoli

male švedske orglje (cena 47 gld.) gòsli, dve različni tabli. Nad tablo visi podoba cesarjeva, nad katero je napis: „An's Vaterland, an's theuere, schliess' dich an, das halte fest mit deinem ganzen Herzen“. Vidi se še v šoli nekoliko učil: kakor računski stroj, nekatere mape, zemeljska krogla, slike Schreiber-jeve itd.

Taka bi morala biti šolska izba za enorazredno šolo na kmetih. Kdaj bodemo pri nas take šole imeli? Gotovo bode še dosti Mure izteklo iz naše lepe Štajarske na bližnjo Ogersko, predno bodemo Slovenci vsaj nekaj takih šol imeli.

V Rotvajnu pri Mariboru — tako se je pisalo — bodo menda vendar šolo po izgledu te uzorne šole napravili.

Ako šolsko izbo zapustimo, lahko na desno iz veže vstopimo v delalnico za ženska dela in v shrambo učnih sredstev. Ta soba je 22 čevljev dolga in $9\frac{1}{2}$ čevljev široka, pa vsa porabljena. V njej nahajamo 3 omare. V eni je zbirka fizikalčnih aparatov (od mehanikarja Hanck-a), v drugi je knjižnica, obsegajoča 3 dele: 1 za učitelja, 1 za učence in 1 za ljudstvo. Tretja omara je za hrambo prirodnin, v tej je videti nekaj tičev. V ženski delalnici so tri navadne dolge mize, okoli katerih je 12 stolov. Vidimo tudi tukaj šivarski stroj (cena 55 gl.), da se deklice učé šivati na stroj. Namenjen je ta prostor za 30 deklic. Ako to izbo zapustimo, najdemo zunaj umivalnik, ki nas na čednost spominja. Na levo zapazimo shrambo za oblačila (garderobe) otroška. Tù so tudi zahodi (stranišča) in sicer posebej za dečke, posebej za deklice. Tudi iz stranišč odpeljujejo posebne cevi nezdravi zrak na podstrešje.

Zapustimo pa šolo in idimo zopet na prosti zrak. Tù pred vhom je poletno telovadišče za dečke, zavoljo tega je tù nekaj telovadnega orodja: 2 kozi in nekaj orodja za plezanje. Tù pa imaš zopet pred seboj lepo poslopje — to je zimska telovadnica, katere sprednja stran je prav okusna. Znotrej je prostorna dvorana za gimnastiko, tudi za kako svečanost ali za delalnico dečkom, kateri bi se učili kakovega rokodelstva, n. pr. mizarstva. Zadnji del pa ima prostore, potrebne k gospodarstvu, n. pr. hlev, kolnico, senik in dr.

Dvorana za telovadbo je prav prostorna in čedna; dolga je $40\frac{1}{2}$ čevljev ter 22 čevljev široka. Okinčana je z raznimi izreki, ki človeka navdušujejo za domoljubje. V telovadnici so najpotrebnejša telovadska orodja, kakor nekatere priprave za vadbo v mizarškem rokodelstvu, kakor: mizarška miza s šravbom in drugim takim mizarškim orodjem.

Zapustivši ta prostor smo zopet na prostem, in sicer na šolskem vrtu. Tù ti je vse lepo vredjeno. Zadej za šolo zapaziš malo trato na kateri vidiš sadno drevje, na desni od te trate je nekaj murb, pod katerimi imajo deklice svoje gredice za cvetlice.

Na levo od trate je drevesna šola, sejališče pešek in vadnica za dečke

gredica za zelenjavo za učiteljeve potrebščine ter za vadnico deklicam. Vidimo tudi na vrtu vinsko trto, ter gredice otrovnih rastlin, grmovja, nekaj malih gozdnih dreves, listnatih in iglatih. Tudi je tu nekaj ulov, panjev kranjskih čebel. Vse to je za nazorni poduk v kmetijstvu in gospodinjstvu. Na tem vrtu je sploh prav mično, zdravi zrak prav prijetno pihlja. Sredi vrta je tudi vodnjak, in okoli njega več posode, da pijó deca in da se polivajo rastline. Sploh se mora reči: V kratkem času se je tu prav okusno sestavilo toliko, kolikor je bilo potrebno in koristno postaviti za izgled enorazredne narodne šole na kmetih.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega okusiš, zapli! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati nam sebi stalni spominček po prislovcu latinski: „Littera scripta manet“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Laksenburškega „vitežkega grada“ IX. soba kaže nam natančno posneto spavnico cesarja Rudolfa. Postelja, ki stoji v tej sobi, obdana je s starinskimi ogrinjali, ter šteje 280 let. — X. sobu zove se „Spinnstube“, ali po našem predilnica. Gospé in gospodičine tudi visocih stanov in odličnih krogov v prejšnjih stoletjih se namreč niso sramovale, vsesti se o prostih urah k kolovratu, ter sukati si iz prediva lično nit, in ravno imenovana soba kazala nam je natančno, kakošno lice so imele njihove predilnice. Se vé, da stal je tu tudi kolovrat stare šege. (Naše dni pač gospé in gospodičine navadno ne segajo po tacih zabavah; — kdo bi potem brenkljal namesto njih na glasoviru ali čital romane?!) V tej sobi videl se je tudi kip, ki je star 700 let. — V XI. sobi odlikovala se je med drugim velika slika preblage in nikoli dost prehvaljene cesarice Karoline Avguste, vdove rajnega cesarja Franca I., tedaj stare matere svitlega cesarja Franca Jožefa. *) — XII. dvorana, imenovana „Thronsaal“, kazala nam je zopet strop, ki je star 400 let; enako zastojé tu tudi okna iz zelo stare slikane steklenine. — Posebno globoke vtise vzrokovala mi je (XIII.) kapela, v katero smo iz „Thronsaal-a“ prišli. Shranjuje se tu ona monštranca, s katero je bil blagoslov podeljen cesarju Maksimilijanu I. na znani Martinovi pečini zunaj vasi Zierl na Tiroskem. Zelo priprosta je ta zgodovinsko-znamenita sv. posodba; narejena je iz lesa. Pa tudi še mnogo drugih starinskih reči je tu viditi, med drugimi tudi slike, stare okoli 700 let. Naprej smo prišli (XIV.) v jetniški stolp

*) Lanskega leta 9. svečana je poklical Bog k sebi to visoko slavno gospo, katere življenje je bil nepretergani venec, spleten iz samih preblagih del kersčanskega usmiljenja. Med neštevilnimi dražimi milodari zlasti mende ni bilo nobenega cerkvenega zidanja v obširnem našem cesarstvu, da bi se med znamenitnejšimi podporniki ne bilo svetilo tudi njeno visokoslavno ime. Naj počiva njena blaga duša v večnem miru svetega raja! Pis.